

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาพระพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระพุทธเจ้าสอนนะ เตือนภิกษุทั้งหลาย “ภิกษุทั้งหลาย !
เรื่องพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด” พระพุทธเจ้าสอนถึงความไม่ประมาทนะ ถ้าไม่
ประมาทก็ตรงข้ามใช่ไหม ต้องมีสติ ต้องมีสติตั้งเห็นไหม

เวลาเรามาวัดมาวากัน เราประมาทในชีวิต เราประมาทในการกระทำ เราประมาททุก ๆ
อย่าง ถ้าสิ่งที่เราประมาท มันจะมีการผิดพลาด แต่ถ้าตรงข้ามกับความประมาทคือต้องมีสติ พอมี
สติขึ้นมา การกระทำมันก็ต้องกระชับ ถ้าสิ่งทีกระชับ คนทีกระชับ การเคลื่อนไหว การกระทำที่มี
สติปัญญา มันจะฝึกฝนเข้ามา

คนเราถ้าเฉื่อยชานะ เบะแะนะ มันก็จะเบะแะอยู่อย่างนั้น แล้วเวลาไปภาวนา เวลาเรา
พูดถึงเป้าหมายการภาวนา

“การภาวนาเป็นแก่นของศาสนา”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดจากการภาวนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เวลานั่งอยู่โคนต้นโพธิ์องค์เดียว เวลาท่านตรัสรู้ขึ้นมาองค์เดียว เป็นประโยชน์กับโลกมหาศาล
เลย

แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ความสุขของเราทั้งนั้น แต่การปฏิบัติขึ้นมา
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “พรหมจรรย์นี้เพื่อพรหมจรรย์ !” พรหมจรรย์นี้ไม่ใช่ไป
แก้ไขใคร พรหมจรรย์นี้ไม่ต้องการให้ใครยอมรับ พรหมจรรย์นี้ไม่ต้องการจะให้มีชื่อเสียง
เกียรติศักดิ์ เกียรติคุณขึ้นมา

เพราะเราเริ่มต้นปฏิบัติ จิตใจของเรานั้นก็ไม่ซื่อสัตย์กับตัวเองอยู่แล้ว ในการประพฤติ
ปฏิบัติ ใครจะเป็นอย่างไรช่างหัวเขา เวลาเราปฏิบัติเข้ามานะ เหมือนมี “เรา” กับ “พุทธโธ” เท่านั้น

..โลกนี้มีเหมือนไม่มี ..

ถ้าโลกนี้มีนะ เราตายเดี๋ยวนี้ โลกก็เป็นอย่างนี้ !

เรายังอยู่ โลกก็เป็นอย่างนี้ ! โลกเขามี เขาเป็นอย่างไร

โลกนี้เป็นผลของวิญญูะ คุวิวัฒนาการของโลกสิ มนุษย์เป็นคนทำลายสภาพแวดล้อม
ทั้งนั้น มนุษย์เท่านั้น ! มนุษย์เท่านั้น !

สัตว์เวลามันหาอยู่หากินเป็นธรรมชาติของมัน แต่มนุษย์ทำลายทุก ๆ อย่างเลย แล้วเวลา
ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราก็หวังให้เขายอมรับเราอีก ทำไมต้องให้เขายอมรับ เรายังยอมรับตัวเอง
ไม่ได้เลย ถ้าเรายอมรับตัวเราเอง สติเรามีไหม สมาธิเรามีไหม ความเป็นไปของเรามีไหม ถ้ามัน
มีไปเห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนที่นี้ไง “อตฺตาทิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่ง
ตน” คนเท่านั้นเห็นไหม เราประพฤติปฏิบัติเพื่อเราไง ถ้าเราปฏิบัติเพื่อเรา เรามีความสุขเพื่อเรา
มีสติเพื่อเรา ทุกอย่างเพื่อเราหมด ถ้าเพื่อเราแล้วเห็นไหม สิ่งทีเพื่อเรา ถ้ามันถูกต้องตามทำนอง
ครองธรรมแล้วเห็นไหม ร่วมโพธิ์ร่วมไทร ! ครุบาอาจารย์ของเราเป็นร่วมโพธิ์ร่วมไทร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาจะปรินิพพาน ตัวขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าจะปรินิพพานคือคนจะตาย แต่เวลาคนไปห้อมล้อมมีแต่คนร้องไห้ มีแต่คนรำพี่รำพันทั้งนั้น
เพราะว่าต้องการที่พึ่งอาศัย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนพระอานนท์ตลอดคนนะ “อานนท ! ไม่มีกำมือในเรา
นะ เราแบมาตลอด” สอนหมดแล้ว ทุก ๆ อย่างได้บอกไว้หมดแล้ว เราทำได้หรือไม่ได้ล่ะ มันไม่
มีความลับอะไรอีกแล้ว อริยสัจที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้มันถูกต้องหมดแล้ว เรา
ทำจริงหรือเปล่า ?

ถ้าเราทำจริง มันอยู่ที่การกระทำของเรา ไม่ใช่อยู่ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ไม่ได้อยู่ที่สิ่งใดเลย อยู่ที่การกระทำของเรา ถ้าเรากระทำของเราได้ เราจะประสบความสำเร็จของ
เรา เราจะมีที่พึ่งของเรา ถ้าเรามีที่พึ่งของเราได้แล้ว พรหมจรรย์เพื่อพรหมจรรย์ !

ถ้าพรหมจรรย์เพื่อพรหมจรรย์ “อยู่กับโลกโดยไม่ติดโลก” โลกก็คือโลก จะหมุนไปอย่าง
นี้ ถ้าเราแบกโลกเราก็ทุกข์ไปอย่างนี้

แต่ถ้าเป็นความเมตตาธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปห้ามญาติ ญาติจะแย่งน้ำกัน เพราะเวลาหน้าแล้งจะขาดน้ำ ทั้งฝ่ายข้างพ่อและข้างแม่ก็มา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนนะ

“ชีวิตนี้กับน้ำ ใครมีคุณค่ากว่ากัน” ชีวิตของเรากับน้ำ ถ้ามีสตินะ ชีวิตเราต้องมีคุณค่ามากกว่า ก็เลิกกันไป

ครั้งที่ ๒ ก็มาอีก ก็มาห้ามอีก

ครั้งที่ ๓ มันเป็นเวรเป็นกรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่งอยู่ ใกล้เคียง แย่งน้ำทำนา

นี่ไง มันมีมาตั้ง ๒,๐๐๐ กว่าปี เวลาพุททิกขภัยขึ้นมา มันก็มีของมัน วัฏฏะมันหมุนไปอย่างนี้ เดี่ยวอุดมสมบูรณ์ เดี่ยวมันเปลี่ยนแปลงไป

แต่ถ้าชีวิตมีความสำคัญกว่า เรามีสติขยับยั้ง สิ่งที่เราเจอ जानกัน สิ่งที่เราขาดแคลนไปจากเรา อันนี้มันก็ต้องดูแล มันเป็นไปตามนั้นไหม นี่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ การใช้น้ำแตกต่างกัน แตกต่างกัน

คนจะมีน้ำจิตน้ำใจคิดถึงกัน ไหม ถ้าคนไม่มีน้ำจิตน้ำใจคิดถึงกัน ต้นน้ำก็ใช้หมดไปแล้ว กลางน้ำ ปลายน้ำไม่มีเลย

แต่ถ้าเขาคิดด้วยกัน เขาเจอ जानกัน นี่ความคิด ! ความคิดที่เป็นบุญกุศล ความคิดที่เสียสละ สิ่งนี้ที่มันเกิดขึ้นมา ถ้ามันเกิดขึ้นมาเห็นไหม แต่ชีวิตสำคัญกว่าน้ำ

เรามาดูเรื่องบุญกุศล สิ่งที่เป็นอามิส เราทำบุญกุศลแล้วเป็นบุญกุศลไหม ? เป็น บุญกุศลนะ เพราะอะไร เวลาเราเสียสละ นี่เราต่อสู้หาเดินทางมา เราต่อสู้หาเตรียมอาหารของเรา มา จิตใจของเราเป็นอย่างไรละ จิตใจที่เสียสละเห็นไหม กระวนกระวายเลย จะทันหรือไม่ทัน ? จะทันหรือไม่ทัน ? ก็ว่ากันไป แต่ทันหรือไม่ทัน มันก็ไปทำเพื่อคุณงามความดี เราไม่ประมาทกับชีวิต ชีวิตของเรามีที่พึ่งที่อาศัย

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราไม่ประมาทกับลมหายใจเข้า - ออกของเรา เราจะไม่ประมาทกับความมีสติสัมปชัญญะของเรา ถ้ามีปัญญาขึ้นมา ปัญญาที่เราจะควบคุมนะ คุณตีความคิดเร็วกว่าแสง แสงนี้เราควบคุมกันอย่างไร ความคิดที่เราจะควบคุมกันอย่างไร

ถ้าความคิดที่มันสงบขึ้นมาแล้ว ปัญญาจะควบคุมอย่างไร สติมันจะมีอย่างไร แต่ถ้ามันควบคุมแล้ว คำว่าสิ่งที่รวดเร็วที่สุด สิ่งที่เร็วกว่าแสงต่าง ๆ สติยับยั้งได้หมดเลย สติควบคุมได้หมดเลย

สติสัมปชัญญะควบคุมความคิดที่มันเร็วกว่าแสง ให้มันอยู่ในอำนาจของเรา แล้วเราควบคุมปัญญาของเรา ปัญญาที่เกิดขึ้นมาของเรา สิ่งที่มันเร็วกว่าแสง แสงเลเซอร์ที่เขาควบคุมกัน เขาควบคุมด้วยเทคโนโลยีใช้ไหม

แต่เราควบคุมด้วยสติปัญญาของเรา แล้วสติปัญญามันจะย้อนกลับเข้ามาทำลายอวิชชาอย่างไร ทำลายพฤติกรรมของหัวใจ หัวใจที่มันเคยตัวมา ความเคยใจ กิเลสความเคยใจ มันทำซ้ำทำซาก ! ตอกย้ำ ! ตอกย้ำ ! เห็นไหม ฟึน ! ฟึน ! ฟึน !

หลวงตาบอกว่า “ถ้าไม่มีการฟึนกิเลสนะ ถ้าเราฟึนความรู้สึกของเราคือฟึนกิเลส กิเลสมันอยู่ในหัวใจเรา ถ้าเราฟึนใจ แต่เราไม่ได้ฟึนมัน เราไหลตามมันไปตลอด ถ้าไหลตามมันตลอด แล้วมันจะจบสิ้นเอาเมื่อไรละ”

แต่ถ้าเราฟึนมัน นี่ “ธุดงค์วัตร” คือสิ่งที่เป็นการขัดเกลากิเลส ธุดงค์ว่าฉันมีมือเดียว หนเดียว ต่าง ๆ ถ้ามีมากยังสั้นโดยอีกเห็นใหม่ มีมาแล้วองค์พระสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนมานะ เวลานั้นข้าวแล้ว ก่อนอิม ๓ คำ ๔ คำให้หยุด แล้วดื่มน้ำตามเข้าไป เพราะมันเพื่อดำรงชีวิตนะ เรากินเพื่อดำรงชีวิตนะ กีบกินเพื่อศักดิ์ศรี กินเพื่อความลืมหืมตัวเห็นใหม่ นี่ประมาทในชีวิตแล้ว !

อาหารเป็นสัปปายะ อะไรเป็นสัปปายะละ เราก็.. ขาหมูเป็นสัปปายะ เพราะมันกินแล้วมันชอบใจใจ เพราะมันชอบเป็นสัปปายะใช้ไหม แต่ในทางปฏิบัติมันแล้ววัง เหงาหวานอ่อนไหม ? เป็นสัปปายะ.. สิ่งใดที่เป็นใจมัน สิ่งใดที่มันแล้วสัปหงกโง่งวง ไม่เป็นสัปปายะ

ถ้าเป็นสัปปายะ ข้าวเปล่า ๆ นี่เป็นสัปปายะ เพราะมันเข้าไปแล้วมันไม่วังเหงา หวานอ่อน สัปปายะเนี่ยขัดเกลากิเลส พอขัดเกลากิเลสแล้วมันถูกใจไหมละ ไม่มีอะไรถูกใจเลย ทุกคนก็

ต้องการของดีของดีทั้งนั้นแหละ แต่ของดีของดีมันให้โทษหรือให้คุณละ ถ้ามันให้โทษเราก็หลีกเลี่ยงมันซะ หลีกเลี่ยงมัน !

แต่ถ้าเราจะเอาความสุขที่ดีกว่านี้ เห็นไหม เวลาเรานั่งสมาธิภาวนา ความสุขที่มันละเอียดกว่า เวลาจิตมันสงบขึ้นมาก็มีความสุขมาก จิตถ้ามันชำระกิเลสไป มีความสุขอย่างไร วิมุติสุข สุขไม่ใช่เวทนา สุขไม่ใช่ขันธ สุขเวทนา ทุกขเวทนา

แต่วิมุติสุขมันสุขอย่างไร มันปล่อยวางแล้วมันมีความสุขอย่างไร เห็นไหม มันละเอียด ใจละเอียดจนแบบว่า สิ่งไหนดีเราก็ชอบ แต่ว่ามันดีของใคร ถ้ามันดีของโลก สิ่งที่ดีของโลก คุณติคุณพินันต้องการปุ๋ย ต้องการน้ำของมัน มนุษย์เราก็ต้องการอาหาร

แต่การฉัน การกิน การอยู่ มันอยู่เพื่ออะไร ถ้ามันอยู่เพื่อเราเห็นไหม เพราะเรามีเป้าหมายที่จะทำคุณงามความดีกว่านี้ ถ้าทำคุณงามความดีกว่านี้ เราต้องตั้งเป้าหมายที่นั่น

แต่ถ้าเราไปคิดที่เปลือก คิดที่เราชอบใจ เราพอใจ แล้วเป้าหมายที่ดีกว่านี้เอาที่ไหนละ เพราะไอ้สิ่งนี้ “มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด !” สิ่งที่เราว่าดีมันปิดกั้น

พอปิดกั้นเห็นไหม คุณติ ไขมันต่าง ๆ พอฉันเข้าไปแล้วมันก็สัปหงก โกงง่วง แล้วสมาธิมันมีไหม ถ้าสมาธิไม่มี ปัญญาที่มันเกิดขึ้นก็มีแต่ปัญญาตอกชกตัวใจ “ทำไมเป็นอย่างนี้ ทำไมเป็นอย่างนี้”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ปฏิบัติบูชามันเป็นบุญกุศลที่สุด เวลาจิตสงบมีความสุขที่สุด แล้วไม่เห็นมีความสุขสักที ไม่มีความสุขสักที

ที่ไม่มีความสุขสักทีก็โง่งองนะ.. ก็โง่งกับตัวเองใจ ความสุขมันต้องเสียสละใจ มันต้องละสิ่งหยาบ ๆ สิ่งที่มีความพอใจหยาบ ๆ

ถ้าเราฝันมัน ละมัน ละหยาบ ๆ เพื่ออะไร เพื่อเป้าหมายที่มันละเอียดกว่า พอเป้าหมายที่มันละเอียดกว่า “สุขใดเท่ากับจิตสงบไม่มี” พอจิตสงบขึ้นมา โอ้โฮ ! เห็นไหม พอมัน โอ้โฮ! ขึ้นมา เกิดความอยากได้ ตัณห์มันก็ซ่อนมาอีกแล้ว

ถ้าใช้ปัญญาใคร่ครวญ มันก็ละเอียดเข้าไปอีก มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด คำว่า “มรรคหยาบ” คนที่มั่งมีศรีสุข โอ้โฮ! คนนี้มีบุญมาก

คนมั่งมีศรีสุขก็ทุกข์อย่างหนึ่ง ! คนทุกข์คนจนก็ทุกข์อย่างหนึ่ง !

ความทุกข์นี้เป็นอริยสัจ ความทุกข์นี้เป็นความจริง เราไปมองว่าความมั่งมีศรีสุขเป็นความสุขใจ เราก็อยากมั่งมีศรีสุข เราก็ติดสุขหยาบ ๆ ไปเรื่อย ๆ

มั่งมีศรีสุข มั่นก็ทุกข์ไปอีกอย่างหนึ่ง เป็นภาระรับผิดชอบ จะต้องดูแลรักษา มั่นก็เป็นทุกข์อีกอย่างหนึ่ง ทุกข์จนใจก็ถึงความทุกข์อย่างหนึ่ง ความทุกข์มันถึงเป็นอริยสัจเห็นใหม่

แต่ถ้ามันผ่านพ้นสิ่งนี้เข้าไป มันพ้นทั้งความสุขและความทุกข์ สุขทุกข์เพราะอะไร ? สุขทุกข์เพราะว่าเป็นโลก สุขทุกข์เพราะเป็นขั้นังใจ ฐิติ จิตสงบมันปล่อยขั้นังเข้ามา

ขั้นัง ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ความคิด ความรู้สึกมันเป็นเปลือกของใจ เวลามันผ่านนี้เข้าไป มันเป็นความรู้สึกเฉย ๆ ความรู้สึกที่มันสละที่ตัวมันเอง ตัวมันเองที่มันสะอาดบริสุทธิ์ ตัวเองที่มีจุดยืนของมัน มันก็มีความสุขอย่างหนึ่ง

ที่นี้ความสุขในตัวมันเองใช่ใหม่ แล้วทำลายตัวมันเองก็มีความสุขอีกอย่างหนึ่ง สุขที่ละเอียดมันอยู่ที่ไหน มันอยู่ที่ไหน แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมา สุขอยู่ที่ไหน สุขอยู่ที่ไหน เหมือนกับ “เขียนเสือให้วัวกลัว” นรก สวรรค์ ก็ไม่มี อะไรก็ไม่มี

นี่ก็เหมือนกัน มีความสุข ! ความสุข ! เหมือนเขียนเสือให้วัวกลัว เหมือนกับเขียนลาภผลไว้ให้เราตะครุบเงา ตะครุบเงาเพราะเราทำแล้วไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงแล้วไม่ตะครุบเงา มันเป็นเรื่องจริง ๆ จับต้องได้จริง ๆ

ฐิติ เวลาจิตสงบขึ้นมา.. เวลาที่หลานของพระสารีบุตร ไปต่อว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “ไม่พอใจสิ่งต่าง ๆ.. ไม่พอใจสิ่งต่าง ๆ ...”

“ถ้าเธอไม่พอใจสิ่งต่าง ๆ เธอต้องไม่พอใจอารมณ์ความรู้สึกของเธอด้วย เพราะอารมณ์ความรู้สึกของเธอก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง” เห็นใหม่ ความรู้สึกเวลามันละเอียดขึ้นมา ความคิด ความรู้สึกมันเป็นวัตถุอันหนึ่ง มันจับต้องได้ สติปัญญามันจับความรู้สึกของเราได้

เหมือนหมอเลย ถ้าเราไม่สามารถรู้ได้ว่ามันเป็นโรคอะไร เราจะแก้ไขอย่างไร เราไม่รู้ว่าเป็นโรคภัยไข้เจ็บอย่างไร เราจะแก้ไขได้อย่างไร นี่เราจับใจเราไม่ได้ เราไม่เห็นความรู้สึกไม่เห็นความคิดของเรา เราแก้ไขอะไร ถ้าเราไม่มีเหตุมีผล เราจะไปแก้ไขอะไร

ถ้าเราเห็นความรู้สึก ความคิดของเราได้ มันจับได้หมด จิตมันจับได้หมด จิตเห็นอาการ ของจิต จิตเห็นความคิด

แต่นี้มันไม่เห็นความคิด ความคิดเป็นเรา สรรพสิ่งเป็นเราหมดเลย แต่ถ้าจิตมันสงบเข้าไป แล้ว จิตสงบเพราะอะไร เพราะมันทิ้งความคิดมันถึงสงบได้ มันปล่อยความคิดไว้ต่างหาก ปล่อย เเงาไว้ต่างหาก แล้วตัวเองมันสงบของมันได้

แล้วถ้ามันสงบของมันได้ ตัวมันเป็นจิตใช่ไหม มันก็เห็นเงา เห็นความคิดใช่ไหม พอมัน ใส้ความคิด มันก็พิจารณาความคิดใช่ไหม ถ้ามันพิจารณาความคิด มันเห็นคุณเห็นโทษขึ้นมา วิปัสสนามันเกิดตรงนั้น

ถ้าปัญญามันเกิดตรงนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้หมดแล้ว องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนทนะ “ไม่มีกำมือในเรา” คือ ไม่มีสิ่งใดที่เราปกปิดไว้เลย เรา ได้แบไว้หมดแล้วเห็นไหม ไม่มีกำมือในเรา นี่มันบอกว่า สิ่งต่าง ๆ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าสอนไว้มันสมบูรณ์หมดแล้ว !

ถ้าสมบูรณ์หมดแล้ว มันก็อยู่ที่เรา แต่เราเข้าไม่ถึง เราเข้าไม่ได้ พอเข้าไม่ถึง เข้าไม่ได้ เรา ก็ใช้โลกียปัญญา ใช้ตรรกะ ใช้ความคิดของเราจินตนาการ ธรรมะเป็นอย่างนั้น ธรรมะเป็นอย่าง นั้น

ซึ่งเวลาเราศึกษานะ เป็นสุดมยปัญญาก็จริงอยู่ เราต้องศึกษา พอศึกษาขึ้นมา ศึกษาเพื่อ อะไร ศึกษาเพื่อปฏิบัติ เวลาปฏิบัติมันเกิดจินตนาการ พอจินตนาการเข้าไปแล้ว ถ้าเรายัง จินตนาการอยู่ มรรคหายาบ ! มันเป็นวาระ มันเป็นระยะผ่าน มันเป็นระหว่าง จิตมันพัฒนาการมี ระหว่างของมัน

ตั้งแต่ควายถึก ตั้งแต่โคถึก จิตเป็นโคถึกมันขวิดไปหมด มันไม่รู้อะไรเลย เวลามัน ละเอียดเข้าไปเห็นไหม จากโคถึกมันเป็น โคที่ฝึกทำงานเป็น พอเป็นโคที่ฝึกทำงานเป็น มันมีค่า ของมันขึ้นมาเห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นโลกียปัญญา เป็นสิ่งที่เป็นจินตนาการ สิ่งที่เป็นความเห็น มันเป็น โคถึก โคถึกเพราะอะไร เพราะความคิดดิบ ๆ ความคิดของเรานี้แหละ

แต่ถ้าเรามีปัญญา ความคิดมันจะปล่อยวางเข้ามา โคที่มันฝึกงานแล้ว มันรู้นะ เวลามันเดินไปตามแถวตามแนว มันคราดมันไถ นานั้นคราดไถได้ถูกต้องหมดเลย คราดไถที่หัวใจใจ !

ถ้ามันไม่เป็นโคถึกนะ มันดัดแปลงตัวมันเอง ดัดแปลงให้จิตไม่เป็นโคถึก มันขวิดไปหมดเลย ความรู้สึกมันขวิด เพราะมันเป็นโคถึก เพราะโคถึกกำลังมันเหลือใช้ มันเที่ยวขวิด เที่ยวทุกอย่างไป แต่เราฝึกฝนด้วยสติปัญญาของเรา มันจะเป็นโลกียปัญญา มันจะสงบเข้ามา พอมันทำงานเป็นขึ้นมา วิบัติสสนาเกิด !

วิบัติสสนาเกิดจากโคที่ทำงานเสร็จแล้ว วางทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว เก็บเครื่องมือเครื่องมือเสร็จ เราก็กลับขึ้นบ้าน อาบน้ำ นอนสุขสบายเห็นไหม การทำของมัน วิบัติสสนาถึงที่สุดแล้วมันทั้งหมด !

ถ้ามันทั้งหมด มันทั้งอย่างไร มันทำของมันอย่างไร เราไม่ประมาทตั้งแต่เริ่มต้น แล้วพูดเปรียบเปรยมาถึงที่สุด ถ้าเราประมาทตั้งแต่เริ่มต้น ประมาททั้งชีวิต ประมาททุก ๆ อย่าง ประมาทหน้าที่การงาน แล้วพอปฏิบัติมันก็ล้มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนั้นแหละ

จะล้มลุกคลุกคลานนะในการประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ของเรา ก็ล้มลุกคลุกคลานกันหมดแล้ว ล้มลุกคลุกคลานก็สู้ ล้มลุกคลุกคลานก็ทำ ! ทำ ! บากบั่นไป ไม่ใช่โคถึก ! โคถึกนี้มันไม่มีเหตุมีผล มันขวิดเขาไปทั่ว โคที่ฝึกงานแล้ว มันเห็นโทษ เห็นคุณของมัน มันละมันวางของมัน เป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา แล้วทำของเราไปจนกว่างานมันจะเสร็จ

แต่ถ้าเราไม่ใช่โคถึกเห็นไหม โคถึกอันนั้นมันต่ำต้อยกว่าเรา เคียวนี้เราเป็นโคที่ทำงานเป็นแล้ว เราก้ไปดูถูกเหยียดหยามเขา “แล้วเอ็งได้อะไรล่ะ ทำไมเอ็งไม่ทำต่อเนื่องไปล่ะ”

ถ้าทำต่อเนื่องไปถึงที่สุด ถ้ามันไม่ถึงที่สุดงานมันไม่จบนะ ถ้าทำต่อเนื่อง ทำแล้วทำเล่า ทำแล้วทำเล่า มันจะไปแค่ไหนก็ต้องทำไป เพราะมันไม่มีเหตุมีผล ถึงที่สุดเวลาขณะจิตมันพลิกนะ มันพลิกฟ้าคว่ำดิน ! ไม่ต้องมีใครบอกมันหรอก !

จิตที่มันพลิกจากปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชน จากปุถุชนเป็นโสดาบัน มันพลิกขณะจิตที่มันเป็นไป มันพลิกฟ้าคว่ำดินในหัวใจ ภาวสวะ มันทำลายตัวมันนะ ใครจะบอกใคร ! มันมหัศจรรย์ มันลึกลับกว่านั้นเยอะ แล้วถ้าตัวเองไม่รู้ แล้วไม่เป็นความจริง มันจะรู้จริงขึ้นมาได้อย่างไร

ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาเห็นใหม่ เพราะเกิดจากอะไรละ เกิดจากความไม่ประมาทไง เราอย่าประมาท เวลาเราประพฤติปฏิบัติก็อย่าประมาท ขยันหมั่นเพียรของเราไป ถึงที่สุด เราจะเห็นผลประโยชน์ของเราไป

คูตี เขาทำธุรกิจการค้าเขายังขยันหมั่นเพียรของเขา เราทำงานของเรา เราต้องขยันหมั่นเพียรของเรา อย่าประมาท ! หน้าที่ของเราทำไป ผลตอบขึ้นมาแล้วมันเป็นทองคำเห็นใหม่ เขาพยายามหลอมขนาดไหน มันยิ่งสุก ยิ่งสะอาด

การกระทำของเรา พยายามทำให้มาก ขยันให้มาก ยิ่งทำเข้าไปเห็นใหม่ ยิ่งเผาด้วยตะบะธรรม มันจะสะอาดบริสุทธิ์ของมัน ไปเรื่อย ๆ อย่าประมาท อย่าเพ็งวาง อย่าเพ็งว่า...ถึงที่สุด เห็นใหม่ นี่เพราะความประมาท เราจะไม่ได้สิ่งใดเลย ต้องขยันหมั่นเพียร เพื่อประโยชน์กับเรา

เริ่มต้นนะ ความมีสติปัญญาเป็นประโยชน์ทั้งหมด ตั้งแต่หน้าที่การงาน ตั้งแต่เด็ก ตั้งแต่ผู้ใหญ่ ตั้งแต่โลก ตั้งแต่ธรรม ตั้งแต่การประพฤติปฏิบัติ จนเป็นสติ เป็นมหาสติ เป็นปัญญา เป็นมหาปัญญา จนถึงที่สุดมันจะเห็นผลในการประพฤติปฏิบัตินะ นี่ก็คือสมบัติในพุทธศาสนา เอวัง